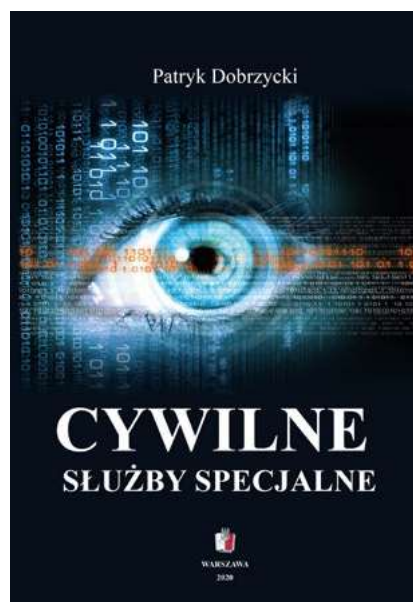

SŁUŻBY SPECJALNE W REALIZACJI INTERESÓW NARODOWYCH RP

Pakiet 2 książki

ISBN 978-83-68170-64-1

Monika Nowikowska
Izabela Stańczuk

REALIZACJA
INTERESÓW JEDNOSTEK,
GRUP SPOŁECZNYCH
I INTERESÓW NARODOWYCH
W DZIEDZINIE BEZPIECZEŃSTWA NARODOWEGO RP

WARSZAWA
2020

Recenzenci:

dr hab. Katarzyna Chałubińska-Jentkiewicz
dr hab. Piotr Milik

Redakcja merytoryczna:
dr Zbigniew Moszumański

Opracowanie graficzne i projekt okładki:
Agencja Wydawnicza IDEAPRESS Anna Skowrońska

© Copyright by Wydawnictwo Towarzystwa Wiedzy Obronnej, 2020
© Copyright by Monika Nowikowska, Izabela Stańczuk, 2018

Wydanie I

Publikacja sfinansowana ze środków Akademii Sztuki Wojennej.

Wydawca:

Wydawnictwo Towarzystwa Wiedzy Obronnej
ul. 11 Listopada 17/19, 03-446 Warszawa
www.two.edu.pl
e-mail: kontakt@two.edu.pl

Wydawnictwo Towarzystwa Wiedzy Obronnej znajduje się w wykazie wydawnictw publikujących recenzowane monografie naukowe, sporządzonym przez MNiSzW: poz. 652, poziom I – 80 punktów.

Skład:

Agencja Wydawnicza IDEAPRESS
ul. Łukowska 1/149, 04-113 Warszawa
www.ideapress.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	5
Wstęp	7
1. Interesy a bezpieczeństwo	13
1.1. Pojęcie „interesu”	13
1.2. Zabezpieczenie praw jednostki a bezpieczeństwo	17
1.3. Państwo jako dobro wspólne.....	20
2. Interesy jednostki.....	25
2.1. Pojęcie „interes indywidualny”	25
2.2. Wybrane interesy jednostki w świetle Konstytucji RP	30
2.2.1. Autonomia jednostki.....	31
2.2.2. Dostęp do informacji	35
2.2.3. Tajemnica komunikowania się	38
2.2.4. Wolność słowa.....	39
2.3. Interesy jednostki w rodzinie	48
3. Grupy interesu	65
3.1. Grupy interesu – pojęcie i funkcje	65
3.2. Klasyfikacja grup interesów	67

3.3. Grupa interesu a grupa nacisku i interesariusze	70
3.4. Grupa interesu a partia polityczna	73
3.5. Udział grup interesu w publicznych procesach decyzyjnych.....	76
3.6. Problemy pozytywnego lub negatywnego postrzegania grup interesów	80
4. Interesy narodowe w dziedzinie bezpieczeństwa państwa	83
4.1. Pojęcie „interesy narodowe”	83
4.2. Pojęcie interesów narodowych w świetle artykułu 5 Konstytucji RP	86
4.3. Współzależność interesów narodowych w dziedzinie bezpieczeństwa na przykładzie Polski i Stanów Zjednoczonych	96
4.4. Istotny interes bezpieczeństwa państwa oraz podstawowy interes bezpieczeństwa państwa w świetle ustawy Prawo zamówień publicznych	115
4.4.1. Pojęcie „istotny interes bezpieczeństwa państwa” w świetle art. 4 pkt 5 Prawa zamówień publicznych	119
4.4.2. Pojęcie „podstawowy interes bezpieczeństwa państwa” w świetle art. 4 pkt 5b Prawa zamówień publicznych	126
Bibliografia	136
Spis rysunków i tabel	148

WYKAZ SKRÓTÓW

Źródła prawa

- OTK-A Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego seria A
- pr.pras. Ustawa z 26 stycznia 1984 r. Prawo prasowe
- p.z.p. Ustawa z 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych
- TFUE Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej

Organy, instytucje i inne podmioty

- ABW Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego
- ETPCz Europejski Trybunał Praw Człowieka
- KE Komisja Europejska
- KIO Krajowa Izba Odwoławcza
- MON Ministerstwo Obrony Narodowej
- NATO Sojusz Północnoatlantycki
- SA Sąd Apelacyjny
- SN Sąd Najwyższy
- SZ RP Siły Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej
- TK Trybunał Konstytucyjny
- TSUE Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
- UE Unia Europejska
- WE Wspólnoty Europejskie
- ZSRR Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich

Czasopisma

- KPP Kwartalnik Prawa Prywatnego
- NP Nowe Prawo
- PIP Państwo i Prawo
- PUG Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego
- ZP Zeszyty Prasoznawcze

Inne skróty

• art.	artykuł
• dz.cyt.	dzieło cytowane
• Dz.U.	Dziennik Ustaw
• Dz.Urz.	Dziennik Urzędowy
• ISAF	Międzynarodowe Siły Wsparcia Bezpieczeństwa
• KFOR	Międzynarodowe Siły NATO w Kosowie
• n.	następny (-a, -e)
• no. (z angielskiego)	numer
• nr	numer
• opracowanie wł.	opracowanie własne
• OSF	organizator systemu funkcjonalnego
• orz.	orzeczenie
• pkt	punkt
• por.	porównaj
• poz.	pozycja
• red.	redakcja
• rys.	rysunek
• s.	strona
• SBN	Strategia bezpieczeństwa narodowego
• tab.	tabela
• tekst jedn.	tekst jednolity
• t.	tom
• ust.	ustęp
• WTC	World Trade Center
• wyr.	wyrok
• z.	zeszyt
• ze zm.	ze zmianami
• zob.	zobacz
• ZU	zbiór urzędowy
• vol. (z angielskiego)	tom, wolumin

Wstęp

Interesy jednostki i grup społecznych oraz interesy narodowe, a także zapewnienie możliwości ich realizacji stanowią sprawę nadrzędną zarówno na poziomie jednostki, grupy społecznej, jak i państwa. W zależności od poziomu ich identyfikacji, różnią się one między sobą, lecz zazwyczaj można wskazać pewne obszary wspólne. Interesy jednostki, grup społecznych oraz interesy narodowe Polski w dziedzinie bezpieczeństwa mają swoją wielowiekową historię.

W Polsce zjawisko wzajemnych relacji pomiędzy interesami jednostki, interesami grupowymi i narodowymi nie doczekało się całościowej analizy teoretycznej, mimo że powstało wiele publikacji poświęconych reprezentacji poszczególnych interesów¹. Brak całościowej charakterystyki reprezentacji wymienionych interesów wynika z faktu, że badaniami tej problematyki zajmują się specjaliści z różnych dyscyplin naukowych: nauk politycznych, prawa, socjologii, ekonomii, którzy rozpatrują je w kontekście swoich dyscyplin naukowych.

Należy zauważyć, że pojęcie „interes” jest swego rodzaju spoiwem między państwem a społeczeństwem. Jednostka, grupy i państwo (rozumiane w tym przypadku jako instytucje władzy wykonawczej i ustawodawczej) muszą ze sobą współpracować i są od siebie wzajemnie zależne². Ze względu na złożoność podejmowanego zagadnienia,

---

¹ *Rola grup interesu w procesie stanowienia prawa w Polsce*, red. K. Rybiński, Warszawa 2012, s. 12.

² S. Łodziński, *Parlamentarny korporacjonizm. Grupy interesu w niemieckim systemie politycznym*, „Informacja Biura Studiów i Ekspertyz” 1994, nr 216, s. 1.

konieczne wydaje się definicyjne sprecyzowanie problematyki interesów jednostki, interesów grupowych i interesów narodowych.

Zasadnicze pytanie stanowiące wyraz dociekań i rozważań naukowych w niniejszej publikacji koncentruje się wokół kwestii: czym są i jakie są współczesne interesy w dziedzinie bezpieczeństwa oraz czy jednostka, grupa i ostatecznie państwo mają szansę je zrealizować przy uwzględnieniu całokształtu struktur i działań społecznych i państwowych, a także występujących między nimi relacji?

Przedmiotem badania w niniejszej pracy są interesy jednostek i grup społecznych oraz interesy narodowe w dziedzinie bezpieczeństwa rozpatrywane z perspektywy ich identyfikacji i realizacji, zachodzących między nimi relacji oraz sposobów i form ich reprezentowania na różnych poziomach. Z przedmiotem realizacji interesów wiąże się pojęcie „reprezentowanie interesów” – grupowych bądź narodowych – rozumiane jako proces artykulacji. Katalog interesów na każdej z badanych płaszczyzn jest niezwykle rozbudowany i niejednorodny. Nie jest możliwe więc stworzenie zamkniętego zbioru, który pozwalałby ująć je wszystkie w sposób wyczerpujący. W związku z tym skupiono się na wybranych kategoriach tych interesów, zwłaszcza istotnych z punktu widzenia celu badań i wewnętrznych przekonań autorek.

Celem badań jest określenie przykładowych interesów jednostek i grup społecznych oraz interesów narodowych, a także określenie efektywności wykorzystywanych przez nie strategii artykulacji. Dokonana analiza umożliwiła osiągnięcie celu, jakim jest uchwycenie wpływów i wzajemnych oddziaływań istniejących czy też pojawiających się na poszczególnych płaszczyznach interesów.

Postawiona hipoteza badawcza – to konstatacja, że identyfikacja i możliwość realizacji interesów na każdym z poziomów (jednostka, grupa, państwo) wynikają ze wzajemnych powiązań między nimi i są od siebie zależne, a interesy każdego z tych podmiotów w znaczący sposób wpływają na interesy pozostałych, kształtując je przez zarówno umożliwianie, jak i ograniczanie możliwości ich realizacji. Relacja ta szczególnie wyraźnie uwidacznia się między interesami jednostek i grup, a stanowiącymi wyraz pewnego uogólnienia i kompromisu – interesami narodowymi. Państwo – jako gwarant bezpieczeństwa – nie tylko określa te interesy w aktach prawa powszechnie obowiązującego, ale także decyduje o sposobie ich realizacji, nawet jeśli oznaczałoby

to ograniczenie swobód i praw jednostek czy grup i niekoniecznie leżało w ich interesie.

Analiza problematyki reprezentacji interesów w Polsce wymaga zidentyfikowania czynników wpływających na funkcjonowanie różnych form reprezentacji interesów grupowych i skomplikowanych relacji między aktorami na różnych poziomach instytucjonalnych. Powstawanie organizacji zinstytucjonalizowanych i grup doraźnych jest dowodem na adaptację jednostek i grup do funkcjonowania w danym systemie politycznym społeczeństwa. Uwzględnienie charakterystyki poszczególnych interesów i różnych sposobów ich artykulacji pozwoli pogłębić rozumienie analizowanych zjawisk.

W publikacji zostały zastosowane różne metody badawcze. Metodą komparatystyczną dokonano analizy różnych form reprezentacji interesów. Metoda systemowa pozwoliła zaś na uporządkowanie badanej problematyki przez skategoryzowanie poszczególnych interesów. W pracy wykorzystano także analizę aktów prawnych i innych dokumentów, które zawierają regulacje dotyczące poszczególnych jednostek, grup interesów oraz interesów narodowych.

W pierwszym rozdziale pracy autorki podjęły próbę wyjaśnienia pojęcia „interes”, prezentując różne koncepcje, modele i poglądy na ten temat. W celu usystematyzowania podstawowych założeń, kluczowych dla całości rozważań, wskazano na poziomy identyfikacji interesów oraz występujące między nimi relacje. Na podstawie źródeł naukowych zdefiniowano termin „bezpieczeństwo”, odnosząc go do potrzeb i interesów jednostek, grup i państwa oraz konieczności zabezpieczenia praw tych podmiotów. Wykorzystując akty prawne (zarówno te o znaczeniu historycznym, jak i obowiązujące współcześnie), przedstawiono postrzeganie relacji jednostka – grupa – państwo przez pryzmat koncepcji „dobra wspólnego” w różnych okresach funkcjonowania państwa polskiego. Tym samym, dzięki tak dokonanej analizie, uwzględniającej tradycję polskiego konstytucjonalizmu, uzyskano obraz zmian zachodzących w obszarze rozumienia i wartościowania tego pojęcia.

W drugim rozdziale, zgodnie z obowiązującymi normami konstytucyjnymi i ustawowymi oraz orzecnictwem Trybunału Konstytucyjnego, wywodząc z nich konkretne przykłady, przybliżono pojęcie „interesu indywidualnego”, zwracając jednocześnie uwagę na brak definicji